

Grande-gate og metoo

Om hvordan rykter sprenger seg inn i mediefortellinger og får bestemme dagsorden

Tove Ingebjørg Fjell

Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap, Universitetet i Bergen
E-post: tove.fjell@uib.no

Abstract

The article aims to discuss the expression of rumours, concerning the Venstre politician Trine Skei Grande, claiming that she had sex with a drunk 16–17 year old boy in a field. The rumours were brought up in the media, in connection with the 2018 government negotiations, where Skei Grande was a central participant, and probably also due to the metoo discussions that at the time had taken place for months. The study analyses the wavering movement, from attaching great significance to trustworthiness in the rumours on the one side, and rejecting them on the other side. The study also discusses in what way the presumed event (woman with political power having sex with a drunk teenage boy in a field) is viewed as sexual harassment, and how the traditional script for sexual harassment (male harasses female) functions in this particular case.

Keywords

- rumour
- script
- sexual harassment
- metoo
- gender

Innledning

Målet med studien er å undersøke hvordan ryktene rundt Venstrepolitikeren Trine Skei Grande kom til uttrykk i tiden rundt Venstres inntreden i Solberg-regjeringen i 2018. I ryktene ble det hevdet at hun ti år tidligere, som partiets nestleder, hadde seksuell omgang i en åker med en beruset 16–17 år gammel gutt, som ikke var partimedlem. I forbindelse med regjeringsforhandlingene der Skei Grande var sentral, ble ryktene på nytt aktualisert. Noen mente at det for en voksen kvinnelig politiker å ha sex med en ung gutt var upassende, men ikke seksuell trakassering eller kriminelt, og at det derfor ikke burde få konsekvenser for den kvinnelige politikeren. Andre argumen-

terte for at dette var seksuell trakassering, og stilte spørsmål ved hvordan reaksjonene hadde vært, dersom det gikk rykter om at en mannlig politiker hadde hatt sex med en beruset 16–17 år gammel jente.

I artikkelen stiller jeg følgende spørsmål: Hvordan pendles det mellom å tillegge ryktene troverdighet på den ene side og å avvise dem på den annen? I hvilken grad ses denne hendelsen som seksuell trakassering utøvd fra kvinne mot mann (gutt)? Hvordan fungerer skriptet for seksuell trakassering i den aktuelle saken?

Det eksisterer flere definisjoner av rykte, og de fleste definerer det som et kort utsagn, som «kan ha form av en kort påstand som er faktaorientert». Det gir seg ut for å kunne

være sant («Har du hørt at...?»), og uavhengig av det tekstinterne innholdet, *kan* det være elementer i et rykte, som viser seg å være korrekt (Eriksen og Selberg 2006:184–185; Espeland 1977:147; Degh 2001:83–85). Selv om rykter kan eksistere i mange år, som tilfellet er i Skei Grande-saken, intensive-res gjerne ryktespredning i perioder med sosial spenning (Eriksen og Selberg 2006:185). Ryktespredning henger altså tett sammen med sosial aktualitet.

Mange fortellinger om seksuell trakassering, partnervold, troverdighet i rettsaker eller andre forhold følger dominerende skript.¹ Skript er ikke narrativer, men «tilbakevendende hendelsesforløp, generalisert fra egne opplevelser» (Kjus 2008:47; se også Schank og Abelson 1977). «[K]unnskap om typiske og regelmessige forekommende hendelsesforløp» lagres i skript, og denne kunnskapen er så selvfølgeliggjort at det er «sjelden [en] har behov for å verbalisere» den (Kjus 2008:48). Skriptet utgjør noen troverdige mønstre som gjør at en gjenkjenner en hendelse som en bestemt type hendelse. Det selvfølgeliggjorte i skriptet gjør at brudd og nyanser lett overses. Tre eksempler på skript er at en forlater en partner som mishandler en, en blir ikke værende (Baker 1997; Grøvdal 2012); at retten, i tillegg til bevis, vurderer et påstått voldtekstoffers troverdighet opp mot et ideal, der noen kvinners påkledning og atferd etablerer en mer overbevisende troverdighet enn andre kvinners påkledning og atferd (Ekström 2002), og at det i all hovedsak er menn som utøver partnervold, mens kvinner utsettes for det (Fjell

2013). I skriptet for seksuell trakassering kommer en stereotyp kjønnsoppfatning til uttrykk, der utøvere i hovedsak er menn, og kvinner i hovedsak er utsatte og ofre.² En kvinne som utøver seksuell trakassering bryter med dette skriptet: Det passer dårlig inn og fremstår som lite troverdig. Noe av kritikken mot partnervoldsskriptet handler om at den gjør kvinner til ofre, mens en annen del av kritikken handler om usynliggjøringen av kvinner som utøvere (jf. Fjell 2013). Skript utgjør seige strukturer, men er ikke uforanderlige: Over tid vil slike endres.

Ved hjelp av noen eksempler fra norsk politikk, vil jeg diskutere hvordan det ble reagert da det ryktes at en kvinnelig politiker skulle ha utøvet en seksuell atferd, som det ble stilt spørsmål ved. Studien skal leses – ikke som en medieanalyse som innbefatter mediehusenes bakenforliggende intensjoner i Trine Skei Grande-saken – men som en kulturanalyse av en debatt som fant sted i det offentlige rom, drevet frem av ulike forståelser av rykter og av hva som kan passere som seksuell trakassering, altså skript. Etter en redegjørelse for materiale og metode, og de siste års saker om seksuell trakassering, vil jeg kort nevne noen kjente saker der mannlige politikere har utført seksuell trakassering. Disse sakene, som benyttes som et kontekstualiserende bakteppe og ikke som et sammenligningsgrunnlag, består av et antall saker der mannlige politikere er anklaget for å ha utøvet uønsket seksuell tilnærming i ulik alvorlighetsgrad. I disse sakene ser vi et mønster, der de mannlige politikerne, enten frivillig eller ufrivillig, trekker

1. Skript-begrepet er hentet fra folkloristen Audun Kjus' forskning på fortellingsstrategier i rettsaker (Kjus 2008; se også Ekström 2002). I tillegg støtter denne studien seg på kriminologen Yngvil Grøvdals forskning på voldsutsatte kvinners møte med strafferettsapparatet: Brudd med bestemte kulturelle skript fører til tap av troverdighet (Grøvdal 2012; se også Baker 1997 om motstrategier mot etablerte kulturelle skript). Videre peker Sidsel Natland på at dominerende *diskurser* om sammenheng mellom vold og maskulinitet konstitueres av å se bort fra andre mulige sammenhenger mellom vold og kjønn (Natland 2006).
2. Skriptet gjenspeiles også i Alyssa Milanos første tweet om temaet. Milano skrev på Twitter: "Me too. Suggested by a friend: If all the women who have been sexually harassed or assaulted wrote 'Me too.' as a status, we might give people a sense of the magnitude of the problem" (Milano 2017).

seg fra verv og noen ganger fra sine posisjoner, og i stor grad og over tid fordømmes for sine handlinger. Saken om Trine Skei Grande var ikke en formell varslersak, men ble aktualisert og fikk svært bred omtale i begynnelsen av 2018, både fordi hovedpersonen på det tidspunktet satt i regjeringsforhandlinger, men også fordi en akkurat da hadde hatt flere måneder med metoo-saker mot sentrale mannlige politikere.

Materiale, metode og forskningsetiske refleksjoner

Materialet som ligger til grunn for denne studien er mangefasettert og sammensatt. Hovedmaterialet er hovedsakelig hentet fra perioden desember 2017–februar 2018: Det dreier seg om innslag i tradisjonelle medier som TV, radio og aviser, samt sosiale medier som nettavisers kommentarfelt og Facebooksider. Noen enkeltoppslag er hentet fra tiden etter februar 2018. Sakene er omtalt i såkalte etablerte medier, som for eksempel NRK, TV2, *Dagbladet*, *Verdens gang*, *Aftenposten*, *Bergens Tidende* og *Adresseavisen*, samt medier som oppfatter seg som et «korrektiv» eller alternativ til det etablerte medielandskapet, som høyreorienterte og innvandringsskeptiske *Resett.no* (NTB 2017; Waatland 2018). *Resett* fremstiller seg som en politisk uavhengig nettavis som skal få frem saker som de etablerte mediene ikke ønsker å dekke: De skal etter eget utsagn tale der andre ikke tør. Både de etablerte mediene og «korrektivet» har kommentarfelt i egne artikler og på sosiale medier, og sakene om seksuell trakassering har vært svært mye kommentert her. I den metodiske tilnærmingen er gjort bruk av tematisk analyse (jf. Braun og Clarke 2006), der to hovedtemaer er identifisert i materialet. Det første temaet handler om sannhetsgehalten i ryktet: Hvordan skulle en

forholde seg til et ubekreftet, eventuelt et usant rykte (har det skjedd eller ikke)? Det andre temaet handler om seksuell trakassering: Var dette kun upassende atferd, eller var det seksuell trakassering? Disse to temaene vil bli analysert gjennom begrepene rykte og skript.

For å få et overblikk over antall saker med mannlig og kvinnelig påstått utøver av trakassering før det digitale fenomenet metoo, har jeg gjort et søk i A-tekst på 25-årsperioden 1993–2018.³ Det er søkt på følgende søkeord: «metoo seksuell trakassering av menn»; «metoo seksuell trakassering kvinner som utøver»; «kvinner som trakasserer menn seksuelt»; «sexpress mot menn»; «kvinnelige overgripere»; «kvinner som utøvere av seksuell trakassering»; «menn utsatt for seksuell trakassering», «kvinnelige sextrakasserere»; «Avital Ronell»; «Asia Argento». Kilder til kjente saker mot mannlige politikere før metoo-fenomenet, altså før oktober 2017, er hentet fra nettaviser fra 2001 og fremover.

Jeg analyserer nærmere to caser hentet fra TV og radio, NRKs Debatten og Dagsnytt atten. Dette er direktesendte program, uten redigeringsmuligheter: Her har både journalist og intervjuobjekt mindre kontroll enn det som kan være tilfelle i skriftlige medier med blant annet redigeringsmuligheter og gjennomlesingsrett. I direktesendte program er det muntlige mer fremtredende: Pausene, nølingen, gjentakelsene, og graden av nervøsitet og lojalitet blir tydeligere enn i et skriftlig medium.

Jeg har forholdt meg til forskningsetiske retningslinjer for humaniora og for forskning på internett (De nasjonale forskningsetiske komiteene 2018 og 2019). Hovedmaterialet finnes i offentlige tilgjengelige medier, som aviser, TV og radio. Personene som nevnes ved navn er politi-

3. Søkene dekker 16. mars 1993–11. oktober 2018.

kere, som «frivillig har oppsøkt offentlig oppmerksomhet eller har akseptert posisjoner som medfører offentlig oppmerksomhet» (pkt. B7, forskningsetiske retningslinjer for humaniora), og som derfor ikke har krav på å skulle samtykke til forskningen. Det siteres fra Facebook-sidene til en politiker (Ola Borten Moe) og en samfunnsdebattant (Nina Karin Monsen): Disse sidene er å regne som offentlige, fordi de har nærmere 5000 personer på sine vennelister: «[...] Facebook-grupper med tusenvis av medlemmer anses som offentlige selv om den tekniske innstillingen tilsier at gruppa er 'privat' eller kun for 'venner'. Jo større gruppa er, jo mer offentlig er informasjonen» (pkt. 1, forskningsetiske retningslinjer for forskning på internett). I tillegg er Facebooksidene åpne, og personene bak dem har frivillig søkt offentlig oppmerksomhet. Kommentarfeltene på Facebooksidene siteres ikke direkte.

Seksuell trakassering og metoo

Seksuell trakassering er maktmisbruk, som uttrykkes i seksuelt orienterte handlinger. Dette er langt fra noe nytt, men både den offentlige anerkjennelsen av det som et problem, og motstanden mot det er helt nytt, hevder statsviteren Virginia Sapiro, som legger til at den amerikanske termen «sexual harassment» så dagens lys så sent som i 1974 (Sapiro 2018:1055). Den store motstanden mot seksuell trakassering, fenomenet metoo, startet først som en grasrotbevegelse i 2006, som et slagord til bruk for seksuelt trakasserte kvinner i underprivilegerte miljøer, igangsatt av den amerikanske kvinneverkforkjemperen Tarana Burke (Mendes, Ringrose og Keller 2018:236–237; Carissimo 2017; Sletteland 2018: 143; Sapiro 2018:1056). Det fortsatte som digitalt fenomen i 2017 som en hashtag på Twitter,

igangsatt av den amerikanske skuespilleren Alyssa Milano (Milano 2017), og utviklet seg til en massiv, global reaksjon på uønsket seksuell oppmerksomhet. Det digitale fenomenet metoo løftet temaet opp på den globale dagsorden og tilbød et språk for dette som en ikke hadde hatt tidligere (Metoo 2019).

Det er et klart kjønnsasymmetrisk mønster i saker om seksuell trakassering som har nådd offentligheten: I all hovedsak er det menn som figurerer som påståtte utøvere, mens saker der kvinner påstås å være utøvere er i klart mindretall. Riktignok har noen saker med kvinnelige utøvere nådd offentligheten: I all hovedsak handler sakene fra begynnelsen av 1990-tallet og frem til oktober 2017 om kvinner som er anklaget for å ha forgrepet seg på barn, gjerne egne barn.⁴ Noen få saker handler om seksuell trakassering og voldtekt begått av kvinner. Fra oktober 2017 er det et lite antall treff som handler om at også kvinner kan utøve seksuell trakassering. I 2018 er det publisert noen høyprofilerte saker med anklager om at kvinner har drevet seksuell trakassering. Først og fremst gjelder det saken mot Asia Argento, én av frontfigurene i metoo-bevegelsen, og én av dem som satte søkelys på filmprodusenten Harvey Weinsteins seksuelle trakassering. I august 2018 ble hun anklaget av en yngre medskuespiller, som hevder at hun forgrep seg på ham da han var under den kaliforniske seksuelle lavalder, som er 18 år. Argento skal ha betalt medskuespilleren \$388 000, og hevder at summen var en hjelpende hånd til en mann som sliter, ikke betaling for å få ham til å tie stille (se f.eks. Bakken 2018). En annen mye omtalt sak omhandler den amerikanske litteraturprofessoren Avital Ronell som ble anklaget av en stipendiat for seksuell trakassering, hvilket førte til at professoren ble

4. Jf. A-tekst. For omtale av utvalg, se avsnitt om materiale.

suspendert. Spesielt i denne saken er at en rekke kjente intellektuelle, blant andre filosofen Judith Butler, valgte å sende en støtteerklæring for Ronell til det aktuelle universitetet, der de understreket hvilken fremragende kapasitet Ronell er (se f.eks. Enge 2018). To mye omtalte saker fra Norge er for det første en episode fra realityserien *Ex on the beach*, der to kvinner presser seg på en mannlig deltaker, som sier at han ikke ønsker denne oppmerksomheten. Produksjonsselskapet fikk mye kritikk for å vise scenen på TV, men forsvarte seg med at mannen ikke oppfattet seg selv som et offer. De uttalte også at de trolig ville ha vurdert situasjonen annerledes dersom det var to menn som presset seg på en kvinne, som ikke ønsket slik oppmerksomhet (se f.eks. Askeland og Fossum 2018). Den andre av de profilerte sakene fra Norge er oppslag om de unge mannlige asylsøkerne som rapporterte om seksuell trakassering fra kvinnelige frivillige arbeidere ved ulike asylmottak. I flere av oppslagene i denne saken benyttes illustrasjonsfoto av en halvt avkledd mann som sitter i en kornåker, et bilde med klare assosiasjoner til Trine Skei Grande-saken (se f.eks. Sfrintzeris 2018).⁵

Det finnes altså noen publiserte saker som problematiserer kvinner som utøver seksuell trakassering eller overgrep: I all hovedsak handler det om overgrep mot barn, men det siste året er det publisert saker om kvinner som utøvere av seksuell trakassering. Saker om anklager av kvinner som utøvere av seksuell trakassering er likevel i et klart mindretall sammenlignet med saker om anklager om mannlig utøver. Dette kan bety, for det første, at det rent faktisk er langt færre, eller så å si ingen kvinner som utøver seksuell trakassering. For det andre kan det bety at det i vår kultur finnes

bestemte måter å forstå seksuell trakassering på, eller bestemte skript å lese slike hendelser gjennom.

Metoo i debattbøker og forskning

I de senere år har seksuell trakassering ofte blitt sett i sammenheng med metoo og innbefatter motstand mot og klar avstandtagen fra alt fra tekstmeldinger med uønsket innhold, grove, seksualiserte vitser og tafsing til voldtekt. I Norge skylte metoo-fenomenet inn over blant andre underholdningsbransjen, academia og politiske partier, og i årene 2017–2018 er det publisert en rekke debattbøker, samt avis- og tidsskriftsartikler om metoo-temaet, som tar opp kvinners erfaringer med seksuell trakassering utført av menn.

Én av bøkene som er publisert om temaet er geografen og samfunnsdebattanten Anne Bitsch' om samfunnets subtile undertrykkelsesstrukturer rettet mot kvinner og forfatterens egne erfaringer med seksuelle overgrep. Boken er formulert som en tekst til en tenkt datter, og metoo-fenomenet løper gjennom hele teksten: «#metoo har satt i gang en samtale om mannlige privilegier – eller snarere hvordan enkelte menn misbruker de privilegiene de har» (Bitsch 2018:17). Også i antologien *Det skjer nå. Fortellinger fra en feministisk revolusjon* (Brodtkorb 2018) er metoo gjennomgangstema. De fleste av antologiens forfattere, alle kjente kvinner, skriver om egne erfaringer med og refleksjoner over seksuell trakassering og metoo. I ett av essayene stiller historiker og kultureddaktør Åsa Linderborg spørsmål ved «vi-et» i metoo-fenomenet, og er kritisk til at kvinner fremstilles som, og fremstiller seg selv som skjøre (Linderborg 2018). I en refleksjon om tidligere kvinners kamp for arve- og stemmerett,

5. Det er vanskelig å vurdere hvorvidt de første oppslagene etter oktober 2017, som problematiserte kvinner som utøver av seksuell trakassering, bidro til å aktualisere Skei Grande-saken, eller om Skei Grande-saken bidro til å aktualisere f.eks. *Ex on the beach*- og asylsøkersaken.

utdanning og arbeid, skilsmisse og abort, skriver hun: «Disse milepælene hadde aldri vært mulige om kvinnene som gikk foran oss, hadde vært like skjøre og gebrekkelige som kvinnene som nå gjøres til prototyper for #metoo» (Linderborg 2018:189–190). Videre drøftes metoo i en rekke forskningsarbeider, blant annet av student- og veilederrollen i akademia (se f.eks. Airey 2018; Byerley 2018). Andre arbeider tar opp problematikken i ulike yrkesgrupper, blant annet i helsevesenet (se f.eks. Walsh og Gates 2018), også i Norge (Rø 2018). Noen argumenterer for at all mobbing og trakassering på jobb bør bli *det nye* metoo (Nilsen 2018). I et arbeid om da metoo kom til Norge, diskuterer samfunnsgeografen Anja Sletteland det faktum at norske medier tidlig bestemte at metoo var å forstå som et arbeidslivsproblem, og at det dreide seg om seksuell trakassering fra mannlig ledelse mot i all hovedsak kvinnelige underordnede (Sletteland 2018:144, 148). Den norske versjonen av metoo innebærer altså at utøver og utsatt befinner seg på samme institusjon (arbeidssted, organisasjon, parti o.l.), der det er et formelt maktforhold mellom partene. Denne studien drøfter metoo-problematikken fra et noe annet perspektiv, der et formelt maktforhold mellom partene ikke er til stede. Min kulturvitenskapelige analyse utfordrer, ved hjelp av begrepene rykte og skript, kjønnsstereotypiene som ligger innbakt i metoo-fenomenet.

Bakteppet

For å sette saken om Skei Grande i perspektiv, er det verdt å trekke inn noen saker som omhandler mannlige politikere i Norge. Disse sakene utgjør slik et bakteppe for

diskusjonen om Skei Grande-saken. Jeg trekker her frem sakene om Ulf Leirstein (Frp), Kristian Tonning Riise (H), Terje Søviknes (Frp), Helge Solum Larsen (V), Roger Ingebrigtsen (AP) og Trond Giske (AP). Tre av sakene i bakteppet ble kjent for offentligheten etter metoo, fra høsten 2017 til våren 2018 (Leirstein, Tonning Riise, Giske). Men saker som involverer påstander om seksuell trakassering og voldtekt med mannlige politikere som utøvere nådde offentligheten også før metoo: Jeg har trukket frem to saker som ble kjent i 2012 (Solum Larsen og Ingebrigtsen), og én sak som har versert i offentligheten fra 2000 – 2018 (Søviknes). Det er noen forskjeller mellom saker som ble kjent før og etter metoo. I motsetning til sakene før metoo, ble saker etter metoo oppdatert gjerne flere ganger daglig, og partiledelsene var over tid svært synlig i nyhetsbildet. Sosiale medier var også mer utbredt i 2017–2018, hvilket medførte at flere kommenterte og evaluerte sakene.

Leirstein (Frp) og Tonning Riise (H)

I januar 2018 ble det kjent at stortingsrepresentant Ulf Leirstein i 2012 hadde sendt mailer med såkalte hardpornografiske bilder til en 14 år gammel gutt i Fremskrittspartiets Ungdom (FpU), og at Leirstein i en SMS-utveksling med en kvinne i 30-årene hadde foreslått trekant-sex, der den unge FpU-gutten skulle inngå (Ask og Spence 2018). Gutten, nå mannen, gjorde i flere sladdete TV-intervju klart uttrykk for at dette var uønsket og ubehagelig. Etter kort tid trakk Leirstein seg fra alle verv, men fortsatte som stortingsrepresentant.⁶

Kristian Tonning Riise var frem til januar

6. I ettertid er det kommet frem at det ble forsøkt varslet om denne saken i 2012, altså før foreldelsesfristen gikk ut. En av dem som hevder å ha varslet Siv Jensen, forteller at Jensen responderte med å si at jo mindre hun visste, jo bedre var det. Men flere av dem som skal ha blitt varslet, blant andre finansminister Siv Jensen og statssekretær Espen Teigen, kan ikke huske disse varslene. Begge forklarer det med at rutinene svikket (Svaar 2018 a; Mogen, Kristensen, Suvatne & Karlsen 2018).

2018 leder av Unge Høyre. Noen i partiledelsen hadde over tid vært bekymret over Tonning Riises alkoholforbruk og aggressive sjekking, og etter noen måneders samtaler ble Tonning Riise bedt om å trekke seg. Før dette hadde partiet ikke mottatt varsler – i hvert fall ikke som ledelsen kan huske – men i dagene etter rant det inn elleve varsler mot Tonning Riise. Senere kom det frem at minst ett av varslene kunne inneholde mulige straffbare hendelser fra fire år tilbake. Tonning Riise var positiv til å få saken belyst (NTB 2018 a), mens den aktuelle jenten i saken verken hadde varslet eller anmeldt saken og ikke ønsket en etterforskning (Helljesen og Breivik 2018; Ertesvåg og Befring 2018). Verken offentligheten eller Tonning Riise fikk vite hva varslene gikk ut på eller hvem som hadde varslet, noe som flere reagerte sterkt på (Bergens Tidende 2018).

Søviknes (FrP) og Solum Larsen (V)

I 2000 hadde Terje Søviknes, nestleder i Frp, sex med en 16 år gammel jente fra FpU på et arrangement i partiets regi (Bergens Tidende 2001). Politiet etterforsket saken, som året etter ble henlagt som «intet straffbart forhold». Femten år etter hendelsen kom Søviknes tilbake i rikspolitikken som næringsminister i Solberg-regjeringen. Sytten år etter hendelsen, i mars 2018, søkte den aktuelle kvinnen voldsoffererstatning (Asvall 2018), og i juni 2018 begjærte hun ny etterforskning av saken (Røren og Haga 2018), men vant ikke frem (Mæland og Haga 2018). Noen måneder senere ble det kjent at Riksadvokaten skulle vurdere gjenopptakelse av saken (Svaar 2018 b), men saken ble endelig henlagt i september 2018 (NTB 2018 b). Etter sterkt press på

sosiale medier, der flere uttrykte at voldtektsmenn var uønsket, trakk Søviknes seg fra Pride-paraden i juni 2018 (Akre 2018).

I 2012 ble det kjent at daværende nestleder i Venstre, nå avdøde Helge Solum Larsen, hadde hatt sex med en 17 år gammel jente på en konferanse i regi av partiet. Jenten opplevde dette som et overgrep og anmeldte saken. Hendelsen ble anmeldt som voldtekt, Solum Larsen ble siktet, men saken ble henlagt etter bevisets stilling (Persen 2012). Partileder Trine Skei Grande gikk den gang ut og sa at det ikke var akseptabelt å feste med mindreårige i partisammenhenger, at 17-åringer ikke har lov til å drikke alkohol, og at hendelsen vitnet om dårlig vurderingsevne (Skodje 2012).

Ingebrigtsen (AP)

Roger Ingebrigtsen, i 2012 statssekretær i Nærings- og handelsdepartementet, gikk av etter at det ble kjent at han hadde hatt et langvarig forhold til en 17 år gammel jente i 2004. Syv år senere fortalte jenten/kvinnen at hun hadde følt seg presset inn i forholdet, hun var aldri forelsket i ham og det hadde ikke vært et kjærlighetsforhold. Året etter, i 2012, skrev Ingebrigtsen på sin Facebook-side at han trakk seg og at han var svært lei seg for det han hadde gjort (Berglund, Henriksen og Kippernes 2012).

Giske (AP)

I desember 2017 ble det kjent at det var kommet flere varsler mot Trond Giske. Saken var daglig tungt dekket i mediene i overgangen 2017–2018. Det ble uttalt fra partiledelsen at varslene ikke inneholdt straffbare forhold, men at Giske i fem tilfeller hadde brutt partiets etiske regelverk.⁷

7. Giske og hans advokater reagerte sterkt på at saken ble avsluttet i Giskes sykmeldingsperiode. Det ble hevdet at Giske ikke hadde rettssikkerhet, mens Gahr Støre parerte med at dette ikke var en rettssak, snarere en internsak i partiet. Noen dager senere mistet Giske sin plass i sentralstyret. Den 2. februar 2018 ble det offentlig kjent at Trond Giske i et brev til Aps sentralstyre aksepterer to av sakene som felte ham, men bestrider de siste tre sakene (Haugan, Melgård, Skarvøy & Mosveen 2018).

Giske trakk seg fra sine verv. Noen måneder senere deltok Giske på en påskefest for politikere som tidligere har hatt verv i AUF. Dette ble i de fleste medier først fremstilt som at han deltok på en AUF-fest. Selv om han altså *ikke* hadde vært på AUF-fest, kom det sterke reaksjoner på at han skulle ha festet sammen med medlemmer i ungdomspartiet så kort tid etter trakasseringssakene (Breivik og Fossen 2018).⁸ Den samme sterke kritikken kom opp da han i april 2018 deltok en direktesendt debatt om kirkepolitikk (Ertesvåg 2018), og august samme år, da det ble kjent at han, på bakgrunn av metoo-sakene i AP, ikke var velkommen på AUFs landsmøte (Suvatne 2018).

I disse sakene har mennene enten frivillig trukket seg fra verv eller posisjoner, eller blitt bedt om å gå. Sakene har skapt store overskrifter og mye offentlig debatt, og de etablerte mediene har publisert, også i de tilfeller der varsleren selv ikke har ønsket dette. De nevnte sakene er lett gjenkjennelige som seksuell trakassering, i det de følger det dominerende skriptet med den mannlige politikeren som utøver av seksuell trakassering og den kvinnelige underordnede som utsatt. Der finnes dog unntak: I Ingebrigtsen-saken sås det i offentligheten tvil om riktigheten i fremstillingen, i det

Ingebrigtsens advokat peker på en mulig maktkamp innad i Arbeiderpartiet og en politisk motivasjon bak påstanden om seksuell trakassering.⁹

Grande-gate

Saker med profilerte, norske kvinnelige politikere som utøvere av seksuell trakassering eller «upassende seksuell atferd» var frem til januar 2018 ikke kjent for offentligheten. Så hva skjedde da det ble kjent at en av Norges mest kjente kvinner i politikken, i det hun var på vei inn i regjering, ble beskyldt for å ha utvist dårlig dømmekraft, eller kanskje til og med begått et overgrep? I hvilken grad forholdt mediene seg til det samme skriptet om seksuell trakassering som var gjeldende i sakene som angikk de mannlige politikerne?

Grande-gate eller saken om Venstre-politikeren Trine Skei Grande startet ikke med et varsel og var ikke en formell varslersak, men en rekke rykter om saken hadde versert i flere år. Et rykte aktualiseres i en situasjon med sosial spenning eller konflikt, og oppstår gjerne når det er stor etterspørsel etter informasjon om en sak, som i liten grad blir belyst, eller når der er en mistro til den som prøver å belyse saken (Eriksen og Selberg 2006:184–185; Espeland 1977:147, 149). I dette tilfellet besto den konkrete sosiale spenningen av skepsis til den nye regjerings-

8. NRKs tittel på oppslaget var først «AUF-fest», men denne ble senere endret til «Løvebakken AUF-fest».

9. Ingebrigtsens advokat John Christian Elden antydte at varselet var politisk motivert: «Det er vanskelig å se grunnen til at en i dag voksen kvinne med fremtredende politiske verv plutselig i forbindelse med en nominasjonskamp offentlig fremsetter slike påstander. Ingebrigtsen har som den voksne part i 2004 tatt ansvaret for det som skjedde ved å trekke seg fra alle tillitsverv. Det betyr ikke at kvinnen er noe offer eller at han er en overgriper» (Ervik 2012). Samfunnsdebattant Kjetil Rolness understreker i en kronikk om denne saken at det ikke var kvinnen selv som varslet, men Ingebrigtsens motkandidat i nominasjonskampen (Rolness 2018). At varslersknyttes til indre maktkamp i et politisk parti og slik antydtes å være politisk motivert, ble på nytt aktualisert i 2019, da en dansevideo med Giske og en kvinne ble varslet inn til AP-ledelsen av en Giske-mostander (Granviken & Bråten 2019), uten at kvinnen i den aktuelle dansevideoen var orientert om varselet. Giske ble kritisert for ikke å ha lært noe av metoo-prosessen, og for å søke offentlighetens lys for tidlig etter metoo-sakene. Varselet fikk politiske konsekvenser for Giske, og ifølge kvinnen manipulerte VG sitater etter et intervju med henne. Kvinnen meldte senere saken innfor PFU. I ettertid har også kvinnen fra den første Giske-saken meldt at hun opplevde VGs dekning og journalistens håndtering som et grovt overtramp mot henne. Det er svært mange medieoppslag om disse forholdene, se f.eks. Fossheim, Sørsdahl og Fremstad 2019; Cosson-Eide, Tomter og Sandvik 2019; Gerhardsen 2019; Fossheim & Fremstad 2019; Waatland 2019.

utvidelsen, men det har nok også spilt inn at fenomenet metoo på dette tidspunktet tok stor plass i mediene.

Hvis ikke et rykte oppleves som aktuelt, vil det i liten grad spres videre. Dermed kan et rykte være kjent i mange år, uten at det nødvendigvis blir fortalt og videreformidlet, fordi den sosiale aktualiteten er begrenset. Men dette kan endre seg raskt, og et rykte kan brått få fornyet aktualitet. Slik var det med ryktet om Trine Skei Grande: Metoo og regjeringsforhandlingene på nyåret i 2018 var med på å gi ny aktualitet til ryktet om hva som hadde foregått på en fest i Trøndelag en gang for mange år siden.

Et rykte eksisterer aldri i normert form, men gjennom ryktespredning utvikler det seg en rekke varianter av det samme utgangstemaet (jf. Espeland 1977:147). Hovedinnholdet i ryktet om dette tilfellet lød som følger: Trine Skei Grande hadde sex med en 16–17 år gammel gutt i en åker på en fest, der de begge var fulle. I det ryktet spres, skjer en nyskaping eller endringer i ryktet: I Skei Grande-saken utviklet variantrikdommen seg raskt, ingrediensene var til dels spektakulære, som at festen var et kjendisbryllup holdt i Trøndelag (noe som senere viste seg å være korrekt), til å antyde at den aktuelle gutten var «enkel» eller at han hadde Down syndrom (noe som viste seg ikke å være korrekt).

I og med at Skei Grande ikke ville kommentere ryktene før hun ble utnevnt til kulturminister, fikk disse lov til å utvikle seg i voldsom fart, først og fremst på sosiale medier. Etablerte medier nevnte først ikke saken, og da de etter hvert nevnte den, var det for å formidle at de ikke ville videreformidle sladder og usanne og ondsinnete rykter om Trine Skei Grande. Det var *Resett* som kjørte saken med daglige innlegg over flere uker denne januar måneden, og det ble antydning at motivet deres var å forhindre innvandringsliberale Venstres inntreden i

regjering. Etter to ukers mediekjør gikk Skei Grande ut i *Aftenposten* og kommenterte ryktene (Ruud 2018 a; 2018 b), og dagen etter gav mannen sitt første intervju om saken (Haugan, Skarvøy, Melgård og Mosveen 2018 a). Da var ryktet blitt bekreftet og omdefinert til en bekreftet hendelse, og dermed åpnet muligheten seg for etablerte medier til å publisere stoff om saken.

I april 2018, like før Venstres årsmøte, gikk Senterpartiets Ola Borten Moe ut på Facebook og kommenterte VGs påskeintervju med kulturminister Trine Skei Grande, statsminister Erna Solberg og finansminister Siv Jensen, der Skei Grande omtalte saken (Moe 2018; Odinsen 2018). Borten Moe var opprørt over måten hun her omtalte hendelsen på. Ifølge ham hadde hendelsen, som fant sted i hans eget bryllup, vært en offentlig hemmelighet i ti år, og han omtalte den nå, fordi han mente at hans unge slektning som hadde hatt sex med Skei Grande var blitt dårlig behandlet av sistnevnte. Ifølge Borten Moe vrir Skei Grande på historien:

Nå omtales saken som en rykteflom. Hans [guttens/mannens] opplysninger blir fremstilt som noe som «skulle ha skjedd». Det fortsetter med VGs redaksjonelle opplysning om at det ble tilbudt 400 000 kroner for å stå frem (ingenting om at det ble avslått). [...] Ingen innrømmelse av det faktiske forholdet, tvert imot ny mistenkeliggjøring av varsler. Det er vanskelig å sitte igjen med et annet inntrykk enn at her er det min slektning som forteller en drøy historie for å fremme en politisk agenda og egen økonomisk vinning (Kristiansen og Suvatne 2018).

Det ble antydning at tidspunktet for å gå ut med dette, like før landsmøtet, var politisk

motivert, og at Borten Moes mål var å skade Skei Grande politisk.¹⁰ Han kritiserte at hendelsen fremdeles ble omtalt som rykter, altså som ubekreftet og uavklart, selv etter at Skei Grande bekreftet hendelsen flere måneder tidligere, og at hans slektning «blir mistenkeliggjort for å fortelle sannheten av en av Norges mektigste personer gjennom Norges mektigste medier» (Moe 2018). I tillegg ville han ha frem en annen versjon av hendelsen, og oppgraderte nå gutten/mannen til «varsler».

Samme dag publiserte *Resett* en ny sak, der flere bryllupsgjester i Borten Moes bryllup beskriver opptakten til den aktuelle hendelsen. På dette tidspunktet refererte nettstedet til førstehåndskilder, som hevdet at initiativene til sex kom fra Skei Grande selv og at bryllupsgjester i brev hadde henvendt seg til henne, og senere til statsministeren om saken (Lurås 2018). TV2 og *VG* fulgte opp brevene som ble sendt Skei Grande i 2013 og Solberg i 2018, der en etterlyste beklagelser overfor gutten/mannen (Konstad, Fossen og Magnus 2018; Persen, Ketner og Sørtdahl 2018). Gutten/mannen som endte opp med å ha sex med Skei Grande uttalte til *Resett* at det var frivillig, fordi de «var to om det», og fordi han «ikke ble dratt med eller holdt fast». Han reflekterer over situasjonen, dersom det skulle ha vært en 38 år gammel mann som hadde sex med en 17 år gammel jente, og kommer frem til at det raskt ville ha blitt kalt for voldtekt, og omgivelsene også ville ha fortolket situasjonen annerledes (Lurås 2018). Noen dager senere melder NRK at kilder hevder at Skei Grande skal ha omtalt gutten som mobbeoffer og ressursvak, og at hennes statssekretær skal ha omtalt mannen, som i dag skal være ingeniørutdannet og i heltidsstilling, som enkel,

ustabil og arbeidsledig (Fossen 2018). Formålet med dette skal ifølge kildene ha vært å diskreditere mannens utsagn. Ledelsen i Venstre tok kontakt med mannen i saken og sa at dette var ukjent for dem, men beklaget hvis noe ufordelaktig om ham skal ha blitt uttalt (Aaser, Haugen og Mikalsen 2018), mens Skei Grande ikke ville kommentere saken ytterligere og viste til en avtale hun hadde inngått med gutten/mannen. Sistnevnte påpekte at Skei Grande uansett hadde brutt denne avtalen, og at hun derfor var fri til å fortelle sin versjon (Sæther, Aaser og Haugen 2018; Haugan og Aaser 2018; Haugan, Skarvøy, Melgård og Mosveen 2018 b). Dette skjedde imidlertid ikke.

Rykter lever sitt eget liv

Ryktets flytende natur gjør det egnet til å drive frem saker i offentligheten. De som mente at Skei Grande-saken var uviktig plasserte hendelsen «på en bygdefest», «på en privat fest» eller «på en typisk fest i Trøndelag». De som mente at saken var hårreisende og burde få konsekvenser for Skei Grande omtalte stedet som «i et bryllup», «i bryllupet til en profilert politiker», «i bryllupet til Ola Borten Moe» eller «i bryllupet til Ola Borten Moe med hele pressen til stede». Avhengig av hvorvidt en syntes at dette var uviktig eller viktig omtales personen Skei Grande skal ha hatt sex med som henholdsvis «26-åringen» (i og med at det er 10 år siden), «mannen», «mann 16 år», «lovlig», «over seksuell lavalder» på den ene side, og på den annen side «gutt 16 år», «gutt 17 år», «umyndig gutt», «under 18 år, altså et barn» og «barn». Og de som synes saken var uviktig hevder at gutten etter samleiet «kom ruslende ut av åkeren», men

10. Ola Borten Moe skriver i statusoppdateringen at hans «motiver sannsynligvis (vil) bli dratt i tvil» (Moe 2018), og senere påpekte flere at Borten Moe hadde en agenda med dette utspillet, som fant sted kun dager før Venstres landsmøte (se f.eks. Strand 2018).

de som mente det var en viktig sak, hevdet at gutten «kom gråtende ut av åkeren».

Videre utviklet varianter av ryktet seg til å inneholde et element om utviklingshemming. Det kan ha vokst frem fordi det i 2008 skal ha blitt uttalt at han hadde verge, fordi han da var umyndig, altså under 18 år. Flere understreket også at han var «sårbar», noe som kan bety at han har en diagnose, men som også kan bety at han juridisk sett var et barn, altså under 18 år, eller det kan bety at gutten var svært ung og beruset. Det ble også fremsatt påstander om at gutten/mannen var ressurs svak og enkel. Det vokste altså frem et bilde av en sårbar gutt, som hadde familien til å svare for seg, og spørsmål ble stilt i kommentarfeltene: Hvorfor er det familien som uttaler seg i dag når han er 26? Er han utviklingshemmet? Etter hvert som dagene gikk befestet det seg et inntrykk i noen kommentarfelt at han var utviklingshemmet, noe som for mange er ensbetydende med Down syndrom.¹¹ Filosofen og samfunnsdebattanten Nina Karin Monsen skrev følgende på sin åpne Facebook-side:

I følge Trygve Hegnar har AUF lansert uttrykket: man puler ikke nedover. Men hvis den ene puler nedover, puler den andre oppover. Trine Skei Grande hadde en 16 års gammel gutt med Downs syndrom¹² – når går hun av, slik de andre lederne har gjort? Er det andre regler for kvinner – som fremdeles av AP, Høyre og FrP, visstnok ansees for å være det svake kjønn. Er ikke kjønnene likestilte allikevel? (Monsen 2018)

Innlegget fikk hundrevis av kommentarer og ble delt 44 ganger. Mange av kommentarene var svært negative til Monsens oppdatering og antydte at hun burde levere tilbake Fritt Ords Pris, mens andre oppriktig mente at Monsen var en modig stemme. Akkurat denne statusoppdateringen brukte Trine Skei Grande til å prøve å snu saken. I flere intervjuer gav hun uttrykk for at det nå var blitt så galt at hun *måtte* ta til motmæle. VGs journalister spurte hvorfor hun hadde behov for å gå ut og si at hun ikke er en overgriper, og hun svarte: «Når Nina Karin Monsen skriver på Facebook at jeg voldtar unger med Downs syndrom... Ja, det er der vi er nå. Skal jeg da sitte å se på at en samfunnsdebattant sender ut dette som en sannhet på nett?» (Melgård, Skarvøy og Haugan 2018). For første gang benektet Skei Grande noen elementer i ryktene om henne, og i og med at hun benektet det, ble det klart at i hvert fall *denne delen av ryktet* var rent oppspinn. Statusoppdateringen inneholdt heller ikke ordene «voldta» eller «unge», men ved å benytte disse ordene, klarte Skei Grande å fremstille Monsens utsagn enda mer ekstremt enn det i utgangspunktet var: Ved å ytre «voldta unger med Down syndrom» oppnådde hun å fremstille ryktemakerne som fullstendig uten kontroll eller rot i virkeligheten.

«Er det noen som vil skade deg politisk?»

Resetts daglige drypp i de første ukene av 2018 førte til at Trine Skei Grande ble drevet fra skanse til skanse. I forbindelse med regjeringsutvidelsen gav Trine Skei

11. Etter at gutten/mannen den 18. januar 2018 fortalte sin versjon til VG på en velformulert og reflektert måte, ble det diskusjoner om en person med Down syndrom kunne ha svart slik for seg. De fleste tvilte på det, og forestillingen om Downs syndrom gled ut: Han var sannsynligvis en helt vanlig mann uten diagnoser. Noen veldig få klarte ikke å legge ned denne delen av ryktet og trakk frem en annen diagnose og spurte seg om han kunne ha Asperger syndrom.

12. Nina Karin Monsens statusoppdatering «Trine Skei Grande hadde en 16 års gammel gutt med Downs syndrom» forstås av noen få at Trine Skei Grande *er mor til* en gutt med Down syndrom, mens de fleste oppfatter det som at hun *hadde sex med* en gutt med Down syndrom.

Grande et intervju til *Aftenposten*, der hun ytret at støyen rundt hennes person kunne henge sammen med at noen ville prøve å få henne ut av politikken på grunn av hennes liberale innvandringspolitikk, og at kvinnelige politikere må tåle mye hets (Ruud 2018 b).¹³ Hun forklarte videre at hun har levd et helt vanlig liv med vanlige venner, at hun har drukket på fester og er vokst opp i Trøndelag, og at hun sikkert har gjort dumme ting, men at hun ikke er en overgriper. Hun fremstiller seg som en helt vanlig person fra bygda, som er normal i motsetning til en overgriper, som avviker fra normen. Når hun sier at hun er vokst opp i Trøndelag, så ønsker hun å formidle at hun kommer fra en «kultur», der denne type atferd er vanlig: Her drikkes, her elskes, og noen ganger blir det litt for mye av det gode, og en kan angre seg litt i ettertid. Men en overgriper er hun ikke.

I disse dagene møtte Skei Grande flere medier, og hun ble blant annet intervjuet i NRK-programmene Dagsnytt Atten og Debatten. Dette er to av Norges viktigste debattarenaer, og hun møtte to høyprofilerte journalister, Fredrik Solvang og Ingunn Solheim. Disse to intervjuene er gjort *etter at* Skei Grande har fortalt at en hendelse har funnet sted. Hva skjedde i disse medieopptredene mellom journalistene på den ene siden, og på den andre siden, Trine Skei Grande og Erna Solberg, etter at det har funnet sted en endring fra ubekreftede rykter til en bekreftet hendelse?

Den 17. januar 2018 ble Venstre innlemmet i Solberg-regjeringen, og Trine Skei Grande og Erna Solberg ble i den forbindelse intervjuet av Fredrik Solvang. Først snakket de i 13 minutter om regjeringsutvidelsen, og deretter endret programleder tema til Skei Grande-saken:

Fredrik Solvang: Trine Skei Grande, dette ryktet som altså har gått ... om deg, det har du tilbakevist. Det stemmer altså ikke?

Trine Skei Grande: Det jeg hadde behov for å si i går ... er at det fremsettes ting i sosiale medier som fremstiller meg som en overgriper. Og jeg har behov for å si at de... påstandene er feil. Ehh ... og ... dette kom i nye bølger mens vi satt og forhandlet regjeringserklæring. Da hadde jeg behov for å ha fokus på å lage en best mulig erklæring for landet. Og så følte jeg at nå måtte jeg ta til motmæle. Eh ... og i går benyttet jeg sjansen til å gjøre det. Det er ikke det hyggeligste jeg har gjort. Jeg skulle gjerne hatt en annen opptakt til det å gå i regjering enn å ha disse oppslagene. Men ... det må være noen grenser for hva man kan påstå om folk på sosiale medier uten at jeg skal få muligheten til å ta til orde mot det (NRK Dagsnytt atten 17.01.2018).

Dette er dagen etter at Skei Grande gikk ut i *Aftenposten* og gav sin versjon av hva som skjedde på festen i Trøndelag for ti år siden. Hun bekreftet altså der at det *hadde* skjedd noe, det var ikke «bare rykter». Helt frem til denne dagen var det uklart både hvorvidt noe hadde skjedd på en fest i Trøndelag for ti år siden, hvorvidt det var et overgrep og hvorvidt en person med Down syndrom var involvert. Programleder fulgte opp *Aftenposten*-artikkelen med sitt første spørsmål om hvorvidt ryktet stemmer: I og med at han kaller det for tilbakeviste rykter, berører han ikke selve hendelsen, som er blitt bekreftet, men refererte til den delen som handler om overgrep og Down syndrom. Skei Grande kommenterte heller ikke selve

13. I denne avisutgaven fant *Aftenpostens* sjefsredaktør det nødvendig å forklare hvorfor avisen nå omtalte Skei Grande-saken (Hansen 2018).

hendelsen (sex i en åker for ti år siden), men henviste til ryktene på sosiale medier (overgrep og Down syndrom), før hun gikk kjapt over til noe som er mye viktigere, nemlig den nye regjeringsplattformen og det å gjøre en jobb for landet. Journalisten følger på med neste spørsmål:

Fredrik Solvang: Er du sikker på at det er over? Du sier at du har fortalt statsministeren innholdet i det som faktisk skjedde, men vi andre får altså ikke vite.

Trine Skei Grande: Jeeeg ... jeg tror de fleste redaksjoner faktisk vet (ler litt) Jeg ... jeg ... jeg merker meg det at det er noen som ... også med politiske motivasjoner som sprer sånne ting. Jeg tror ikke at de slutter, selv om jeg har sagt dette her.

Med spørsmålet «Er du sikker på at det er over?» som viser til de usanne ryktene som svirrer rundt på sosiale medier, er journalisten empatisk innstilt til den vanskelige situasjonen dette må være for den nye ministeren. Solvang følger så opp med en kommentar om selve åkerhendelsen og konstaterer kun at «... vi andre får altså ikke vite». Skei Grande vil ikke si noe mer om det, og Solvang vil ikke grave mer. Journalisten stiller så et nytt empatisk innstilt spørsmål:

Fredrik Solvang: Er det noen som vil skade deg politisk?

Trine Skei Grande: Jeg tror nok at det er ganske klart at det er politisk motivert, mye av dette. Husk på, den andre saken jeg hadde mens vi satt i Jeløya-erklæringen var også ... å vitne i en sak ... det med drapstrusler mot meg, som endte i seksti dagers fengsel. Det var også en distraksjon jeg gjerne skulle ha vært foruten. Eh ... så det er jo noen med politiske

agendaer som står bak. ... Ja, for eksempel den trusselen som da endte med en dom. Og av og til er det en grense for hva man skal tåle ... å bli utsatt for. Og jeg må få lov til å si fra.

Fredrik Solvang: Ja. Du kaller det ondsinnet.

Trine Skei Grande: Ja, jeg kaller det ganske ondsinnet.

Spørsmålet «Er det noen som vil skade deg politisk?» gir Skei Grande lov til å fokusere på at dette er politisk motivert. Fra én setning til neste klarer hun å endre fokus fra åkerhistorien, den pinlige hendelsen som hun skulle vært foruten, til drapstrusselen mot henne og rettssaken som endte med fengselsstraff for den som ville skade henne politisk.

Fredrik Solvang går så rett over til Erna Solberg og intervjuer henne i fem minutter om Tonning Riise-saken. Nå er tonen en annen. Her refereres det til konkrete datoer, Solberg konfronteres med tidligere utsagn og det spilles av noe hun uttalte uken før. Statsministeren står skolerett på direkten:

Fredrik Solvang: Erna Solberg, 19. desember sa du at Høyre jobber bevisst med saker hvor folk føler seg utsatt for ubehageligheter. «Vi har hatt saker hvor, om ikke statsråder, så politikere, har sendt mange sms-er til unge politikere. De har så fått beskjed om at det må de slutte med, og om at de ikke lenger har en politisk karriere hos oss.» Så 11. januar sa du dette: (opptak) «Dette er jo en veldig lei sak, både for Kristian (*ikke hørbart*), men ikke minst også for Høyre og Unge Høyre, for det at Høyre og Unge Høyre skal være steder hvor unge kan oppleve seg sikker og trygg... og kan delta i å nå sine politiske drømmer og

diskusjoner og annet. Da skal vi passe på at det er et godt og inkluderende... eh... omgangsform i vårt parti». Vi snakker selvfølgelig om avgått Unge Høyre-leder Kristian Tønning Riise. Er det disse utsagnene du angrer på?

Erna Solberg: Ja, jeg angrer i lys av de... i lys... Altså, det er dette siste jeg angrer på. Det første kan jeg komme tilbake til. Det ... det ... Fordi at på dét tidspunktet, så var det basert på ... ikke det bildet vi har i dag, og på de varslene vi har fått *etter at* Kristian gikk av. De varslene... om saker, som ... var betydelig grovere enn det som var grunnlaget for at han gikk av som Unge Høyre-leder... For det at da var det snakk om utilbørlig oppførsel, men det var ikke snakk om det vi kan kalle seksuell trakassering eller... andre... sånne... type... saker. Men .. eh..

Fredrik Solberg: Så det du angrer på.. (avbrytes)

Erna Solberg: (bryter inn): Jeg angrer på... (avbrytes)

Fredrik Solberg: .. er at du inkluderte ham i (de snakker i munnen på hverandre)

Erna Solberg: Jeg angrer på at det fokuset ble feil. For sånn som det er i dag, og siden vi har fått de *faktiske* varslene, så har fokuset vårt vært *ett* sted og det er å sørge for at varslene skal ha trygghet rundt at det de varsler om skal tas på alvor, det skal behandles på en ordentlig måte. Vi skal lære av at vi *ikke* fulgte opp varslene godt nok fra 2014. Og at vi håndterer disse sakene på en helt annen måte, med første hovedblikk på hva de trenger av hjelp, som har opplevd... situasjoner som de aldri skulle ha opplevd i en poli-

tisk ungdomsorganisasjon. Og nå gir vi dem både mulighet og hjelp til psykologstøtte. Vi gir hjelp til ... juridisk hjelp for å få vurdert sakene. Og så jobber jo vi videre med å komme til bunns i alle sakene, og å sikre oss... at vi lager et system for at dette ikke skjer igjen. Og at hvis noe skulle skje... at det håndteres på en helt annen måte.

Fredrik Solvang: Du har sagt... Du er blitt sitert på at du skulle ha blitt varslet. Av *hvem*... skulle du ha blitt varslet?

Erna Solberg: Altså, jeg skulle ha blitt varslet tidligere om samtalene med Kristian.

Fredrik Solvang: Ja, for de hadde jo pågått *hele* høsten! [...]

I denne delen av intervjuet diskuteres Tønning Riise-saken, som følger hovedskriptet for seksuell trakassering, nemlig med en mannlig utøver og kvinnelig utsatt. Her konfronteres statsministeren med tidligere utsagn, og hun får spørsmål, ikke om *hvorvidt* hun angrer på gjennomføringen av prosessen, men *hva* hun angrer på. Intervjueren avbryter henne, snakker i munnen på henne, og presser videre med konkrete spørsmål. Statsministeren nøler og leter etter ord. Så avslutter Solvang med et siste spørsmål til Skei Grande, og han er igjen velvillig innstilt til sitt intervjuobjekt:

Fredrik Solvang: Siste spørsmål til deg, Trine Skei Grande. Er det mulig å beskrive ... nøyaktig hvor distraherende ... eh ... Du [nikker til Skei Grande] har hatt din sak å behandle og du [nikker til Solberg] har hatt din sak ... Hvor distraherende disse sakene har vært midt opp i ... eh ... forhandlingene?

Trine Skei Grande: Jo, det ... Alltid tøft å stå i sånne ting. Men vi skulle gjøre en jobb. [smiler litt] Det følte veldig alvorlig å sitte å forhandle en regjeringserklæring. Det er noe helt annet enn når du lager politiske program eller uttalelser eller noe sånn. Så det å ha fokus på at du faktisk skal gjøre en jobb, selv om du presses og selv om det er ubehagelig, det må vi bare klare. Det var en god test. Det var en god stresstest på jobben vi skal gjøre fremover.

Fredrik Solvang: Ja, om ikke annet (begge smiler, innslaget avsluttes). (NRK Dagsnytt atten 17.01.2018).

Det er forskjell på hvordan journalisten agerer når han stiller spørsmål og kommenterer saken som følger skriptet for seksuell trakassering (mannlig utøver og kvinnelig utsatt) og når han intervjuer om saken som bryter med dette skriptet (en voksen kvinne i maktposisjon som har hatt sex med ung, full gutt i en åker). I motsetning til intervjuet med Erna Solberg om Tonning Riise-saken, avbryter ikke programlederen Skei Grande. Han har en empatisk innstilling til hennes fortelling, noe som trer klart frem når programleder noen minutter senere avslutningsvis spør hvor distraherende dette egentlig har vært. Hun får ingen kritiske spørsmål, og intervjuet med Trine Skei Grande om denne saken tar under tre minutter.

Dagen etter, den 18. januar 2018 publiseres den nå 26 år gamle mannens fremstilling i VG. Han forteller at de var på en fest, de hadde drukket, og etterhvert havnet de i åkeren, der de frivillig lå sammen da han var 17 og hun 38 (Haugan, Skarvøy, Melgård og Mosveen 2018 a). Så skjer det et brått skifte i saken, der det utvikler seg til en

offentlig uenighet mellom de to om hvem som tok initiativ til samleiet: Mannen forteller at han og Trine Skei Grande har hatt telefonkontakt etter at saken ble publisert i *Resett* tidlig i januar 2018, og at han først ville legge lokk på saken. Men etter den massive ryktespredningen på sosiale medier, hadde han spurt Skei Grande om de ikke bare kunne fortelle det som det var, nemlig at de hadde hatt sex i en kornåker og at det var frivillig. Hun skal da ha fortalt ham at hun hadde en annen versjon av hendelsen, nemlig at han hadde dratt henne bak en husvegg og at han hadde «hoppet på» henne – altså at det var han som hadde vært den aktive part. Han forteller at han er sjokkert over dette, at han ikke vil ha på seg at han er en overgriper, og at han nå er redd for at Skei Grande har spredd denne versjonen,¹⁴ og at det er dette hun hadde fortalt statsministeren da det ble gjort en bakgrunnsjekk av henne. Han uttrykker at han gjerne snakker med statsministeren om denne saken, dersom Erna Solberg ønsker det.

Intervjuet med den nå 26 år gamle mannen ble publisert på nett cirka én time før sending av NRKs Debatten, der Ingunn Solheim var programleder. Programmet skulle egentlig handle om den nye regjeringsplattformen, men Solheim begynte programmet slik: «Vi må starte med litt metoo-snakke». Først ble Siv Jensen intervjuet i cirka seks minutter om sin manglende hukommelse i Leirstein-saken. Så gikk programleder over til Trine Skei Grande, og hun refererte først til intervjuet med den 26 år gamle mannen:

Ingunn Solheim: Trine Skei Grande ... Her står du i kveld ... VG har nå ute en sak ... Du er i en litt spesiell situasjon, for i går valgte du å kommentere eller i forgårs ... et rykte om en fest for 10 år siden,

14. VG bekrefter i samme artikkel at denne versjonen er kjent.

som innbefattet også en ung person. I dag har VG snakket med denne personen som da er nødvendigvis ti år eldre ... der han i intervjuet hevder at du og han har to ulike versjoner av det som har skjedd. Han uttrykker at han ikke liker *din* versjon. Her er det ... eh ... litt vanskelig å gå inn i alle detaljer. Han har fått et behov for å snakke med VG og si fra om hvordan han ser på det. Hva sier du? (NRK Debatten 18.01.2018)

Programlederen har fått tilgang til intervjuet antakelig kort tid før sending og er kanskje ikke godt forberedt. Hun leter etter ordene og unngår å gå inn på selve hendelsen, i det hun sier at det er «litt vanskelig å gå inn i alle detaljer». Trine Skei Grande svarer profesjonelt:

Trine Skei Grande: Jeg kommenterte denne saken i går. Dette er rykter jeg har levd med ... lenge. Jeg har gitt min versjon til de som jeg skal gi min versjon til. Utover det har jeg ikke noe behov for å kommentere. Dette er ikke noe varsler-sak eller noe kriminelt som ligger bak uansett. Men jeg sa det jeg skulle si om det i går.

Programlederen får ikke mer ut av Skei Grande, og blir henvist til å si:

Ingunn Solheim: Og det var?

Trine Skei Grande: Jeg fremstilles her i ... på nettet og i mange saker som en overgriper. Det er jeg ikke. Det var viktig for meg å si i går. Også viktig fordi det er mange som sprer utrolig mange usannheter om politikere og jeg tror jeg har fått min skjerv av det i det siste.

Ingunn Solheim: Ehhhhhh ... ja ... Vi

sier takk der. Vi skal diskutere ordentlig politikk etter hvert. Så takk så langt.

Skei Grande gjør det samme som i intervjuet med Solvang dagen før, nemlig henleder oppmerksomheten på det som kan avkreftes (overgrep, Down syndrom), og understreker at det spres usannheter om politikere. Selve hendelsen som Skei Grande selv har bekreftet, blir ikke gjort til gjenstand for kommentarer.

Programlederen går så over til Jonas Gahr Støre og Erna Solberg og snakker med dem om metoo og lederskap. På nytt kommer programleder inn på Skei Grande-saken:

Ingunn Solheim: Nå er det saker ute om din kulturminister, Trine Skei Grande. Nå blir det plutselig hevdet at det finnes to versjoner. Hva sier du?

Erna Solberg: Jeg sier at ... det jeg sa i går. At jeg har snakket med Trine om denne saken. Vi har gått gjennom det. Mer har ikke jeg tenkt å si om det, fordi at det forblir ... De samtalene forblir også mellom en statsminister og statsråder og statssekretærer som forteller om ting i sitt liv.

Ingunn Solheim: Så du stoler på hennes versjon og det hun har sagt til deg?

Erna Solberg: Jeg har gjort en vurdering av det jeg har fått vite, og jeg mener at hun blir en utmerket kulturminister.

Ingunn Solheim: Men du, Tonning Riise ...

De to innslagene om Skei Grande-saken varte i under tre minutter, før en gikk tilbake til Tonning Riise-saken. Både Erna

Solberg og Trine Skei Grande har samme strategi når de svarer: Statsministeren gjen- tar at dette ble kommentert i går og at det ikke blir kommentert igjen i dag. Det spesi- elle i dette programmet er at i VG-intervjuet som ble publisert timen før, blir stilt spørs- mål ved om Trine Skei Grande kan ha fortalt usannheter til statsministeren: Den nå 26 år gamle mannen lurer på om hun har fortalt Solberg at han «hoppet på» henne, altså om Skei Grande har løyet til statsministeren. Men denne delen av saken berøres så vidt. Programlederen prøver å få til en debatt om de to versjonene, men ønsker ikke eller tør ikke å følge opp. Skei Grande får beholde makten til å definere dette som rykter, og holder dermed åpent hvorvidt dette er en bekreftet hendelse eller ikke-bekreftede og ondsinnete rykter om henne. Noen sekun- der senere bekrefter hun at dette er en hendelse og ikke et rykte, når hun uttaler at det *ikke* er en kriminell handling eller en varslersak. Hun går så videre og trekker på nytt inn rykter, denne gang forstått som rykter på sosiale medier (overgriper, Down syndrom) og løfter dette opp til å være et generelt problem for politikere, som er utsatt for usannheter. Journalisten omfor- mulerer ikke spørsmålene for om mulig å komme forbi svarene om at dette ble besvart i går og at det derfor ikke vil bli besvart i dag, og de to toppolitikerne tillates å få bestemme hvilke deler av saken de vil snakke om, og hvilke deler de ser seg ferdig med.

Konklusjon

I denne artikkelen har jeg drøftet hvordan rykter er med til å tvinge frem en situasjon, der det pendles mellom å tro på og avvise det som fortelles. Videre drøftes hvordan ryktene om sex mellom en kvinnelig toppo- litiker og en ung gutt kobles til seksuell trakassering og metoo, og hvorfor det domi-

nerende skriptet for seksuell trakassering og metoo ikke blir benyttet.

Hvis ryktene om Skei Grande ikke hadde brutt med kulturelle normer og verdier, ville det ikke ha vært en interesse for dem. Videre, hvis de ikke hadde hatt en aktualitet, ville de ikke blitt spredd så hurtig og i så mange varianter. De aktuelle ryktene besto av flere deler, hvor noe ble bekreftet, mens andre deler (overgrep, Down syndrom) ble brukt av Skei Grande selv for å vise det ekstreme i ryktene om henne, og for å slå ned motstanden.

Nyhetsmedienes tilnærming til ryktene om, og senere den delvis bekreftede hendel- sen vedrørende Trine Skei Grande, er preget av en viss berøringsangst. Den er unnvi- kende, empatisk innstilt og nærmest uinte- ressert, i motsetning til nyhetsdekningen av sakene mot de mannlige politikerne, der journalistene fremstår som uredde og forbe- redte, og gjerne avbryter intervjuobjektene om de snakker seg bort. Journalistenes manglende interesse har å gjøre med flere forhold. En viktig kontekst er at disse forholdt seg til metoo som et problem i arbeids- og organisasjonslivet, med definert ledelse og underordnete: Så lenge gutten/mannen ikke var medlem av Skei Grandes parti Venstre, ble det ikke forstått som seksuell trakassering i klassisk metoo- forstand. Videre forholdt mediene seg til at samleiet var frivillig, forstått som at gutten/mannen, slik han selv ordla det, ikke ble holdt fast eller dratt med. Videre forholdt en seg til at det ikke var sendt inn et formelt varsel, selv om gutten/mannen i april 2018 for første (og siste) gang ble omtalt som «varsler», da Borten Moe omtalte slektningen slik. En ytterligere viktig kontekst er at Skei Grande og den involverte mannen før dette konkrete inter- vjuet ikke ville kommentere ryktene, noe som ville innebære å benytte anonyme

kilder, eventuelt å publisere rykter (Waatland 2018).¹⁵ Det er også viktig at saken ble presset frem av *Resett*, som av de etablerte mediene ikke fremstilles som et seriøst medium, men mer som en politisk blogg eller et useriøst nettsted som ikke forholder seg til Vær varsom-plakaten.

Dagsnytt Atten- og Debatten-intervjuene gjengitt over er imidlertid gjort etter at Skei Grande bekreftet at det hadde foregått en hendelse, men heller ikke nå ser det ut til at en ønsker å børe i denne saken. Medienes empatiske tilnærming må naturligvis leses i kontekst av de ovenfornevnte punktene, men kan også forstås i termer av at skriptet for seksuell trakassering i mindre grad tillater å se en kvinne som overgriper, og i liten grad tillater å problematisere det tabubelagte i at en gutt/mann varsler om seksuell trakassering fra en kvinne. Dagsnytt atten- og Debatten-intervjuene knytter Skei Grande-saken til metoo, men i intervjuene sorteres saken ut fra metoo: Det er ikke rom for kritikk, Skei Grande gjøres til den svake part, hun fremstilles – og fremstiller seg selv – som et offer. Selv om Skei Grande fikk en god del motbør, særlig på sosiale medier, overlevde hun politisk og ble utnevnt til statsråd midt i den verste stormen, samtidig med at statsministeren tok et oppgjør med metoo-saker mot mannlige politikere i sitt eget parti. Det siste ville sannsynligvis ikke ha vært mulig uten et kjønnsstereotyp skript for seksuell trakassering, der i all hovedsak menn er utøvere, og kvinner utsatt.

Takk til anonyme fagfellevurderere og til redaksjonen for nyttige innspill.

Litteratur

Airey, Jennifer L. 2018. #Metoo. *Tulsa*

Studies in Women's Literature, vol. 37, nr. 1, s. 7–13.

Baker, Phyllis L. 1997. And I went back to him: Battered Women's Lack of Choices and Loss of Control. *Journal of Contemporary Ethnography*, vol. 26, nr. 1, s. 55–74.

Bitsch, Anne 2018. *Brev til en ufødt datter. Om frihet, sex, og søsterskap*. Oslo, Spartacus forlag.

Braun, Virginia og Victoria Clarke 2006. Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology* nr. 3, s. 77–101.

Brodtkorb, Helena (red.) 2018. *Det skjer nå. Fortellinger fra en feministisk revolusjon*. Oslo, Kagge forlag.

Byerley, Julie Story 2018. Mentoring in the Era of #MeToo. *Journal of American Medical Association*, vol. 319, nr. 12, s. 1199–1200.

Degh, Linda 2001. *Legend and belief. Dialectics of a folklore genre*. Bloomington, IN, Indiana University Press.

Ekström, Simon 2002. *Trovärdighet och ovärdighet. Rättsapparaten hanterande av kvinnors anmälan av våldtektsbrott Stockholm 1946–1950*. Stockholm, Gidlunds förlag.

Eriksen, Anne og Torunn Selberg 2006. *Tradisjon og fortelling*. Oslo, Pax forlag.

Espeland, Velle 1977. Rykte og segner. *Norveg*, vol. 20, s. 145–159.

Fjell, Tove Ingebjørg 2013. *Den usynliggjorte volden. Om menn som utsettes for partner-vold fra kvinner*. Oslo og Trondheim, Akademika forlag.

Grøvdal, Yngvil 2012. *En vellykket sak? Kvinner utsatt for mishandling møter strafferettsapparatet*. Doktoravhandling. Oslo, Universitetet i Oslo.

15. VGs sjefsredaktør Gard Steiro er tydelig på dette i et intervju til Dagsnytt Atten 19.01.2018, der han sier at han reagerer negativt på at udokumenterte rykter om et overgrep spres på et nettsted (Resett), at kildene ikke er åpne, og at den involverte blir tvunget til å dementere rykter (NRK TV Dagsnytt atten 19.01.2018).

- Kjus, Audun 2008. *Sakens fakta. Fortellingsstrategier i straffesaker*. Doktoravhandling. Oslo, Unipub.
- Linderborg, Åsa 2018. Alle revolusjoner er fortellinger. I Helena Brodtkorb (red.). *Det skjer nå. Fortellinger fra en feministisk revolusjon*. Oslo, Kagge forlag. s. 181–191.
- Mendes, Kaitlynn, Jessica Ringrose og Jessalynn Keller 2018. #Me too and the promise and pitfalls of challenging rape culture through digital feminist activism. *European Journal of Women's Studies*, vol. 25, nr. 2, s. 236–246.
- De nasjonale forskningsetiske komiteene 2018. Forskningsetisk veileder for forskning på internett. <https://www.etikkom.no/forskningsetiske-retningslinjer/etiske-retningslinjer-for-forskning-pa-internett/> (lest 09.02.2018).
- De nasjonale forskningsetiske komiteene 2019. Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi. <https://www.etikkom.no/forskningsetiske-retningslinjer/Samfunnsvitenskap-jus-og-humaniora/> (lest 13.02.2019).
- Natland, Sidsel 2006. *Volden, horen og vennskapet. En kulturanalytisk studie av unge jenter som utøvere av vold*. Doktoravhandling. Bergen, Universitetet i Bergen.
- Nilsen, Ingeborg 2018. Mobbing og trakassering på jobb bør bli den nye #metoo. *Sykepleien*. <https://static.sykepleien.no/sites/default/files/pdf-export/pdf-export-72645.pdf?c=1537858869> (lest 17.02.2019).
- Rø, Karin Isaksson 2018. Uønsket seksuell oppmerksomhet rettet mot leger. *Tidsskriftet – Den norske legeforening*. <https://tidsskriftet.no/2018/10/original-artikkel/uonsket-seksuell-oppmerksomhet-rettet-mot-leger> (lest 17.02.2019).
- Sapiro, Virginia 2018. Sexual Harassment: Performances of Gender, Sexuality, and Power. *Perspectives on Politics*, vol. 16, nr. 4, s. 1053–1066.
- Schank, Roger og Robert Abelson 1977. *Scripts, plans, goals and understanding. An inquiry into human knowledge structures*. Hillsdale, Lawrence Erlbaum Associates.
- Sletteland, Anja 2018. Da #metoo kom til Norge. *Tidsskrift for kjønnsforskning*, nr. 3, s. 142–161.
- Walsh, Mary Norine og Cathleen C. Gates 2018. Zero Tolerance for Sexual Harassment in Cardiology. Moving from #MeToo to MeNeither. *Journal of the American College of Cardiology*, vol. 71, nr. 10, s. 1176–1177.

Kilder

- Akre, Stein 2018. Søviknes trekker seg fra Pride-paraden. TV2 14.06.2018. <https://www.tv2.no/a/9916156/> (lest 15.08.2018).
- Ask, Alf Ole og Thomas Spence 2018. Har ikke sjekket Leirsteins e-post. *Bergens Tidende* 20.01.2018.
- Askeland, Amanda Strand og Cathrine Fossum 2018. Raser mot 'Ex on the beach': – De sender et overgrep. TV2 05.09.2018. <https://www.tv2.no/a/10060788/> (lest 10.09.2018).
- Asvall, Halldor 2018. Jenta i Søviknes-saken krever voldsoffererstatning. NRK 02.03.2018. <https://www.nrk.no/norge/jenta-i-soviknes-saken-krever-voldsoffererstatning-1.13942861> (lest 15.08.2018).
- Bakken, Laila Ø. 2018. Weinstein-anklager selv anklaget for seksuelt overgrep. NRK 20.08.2018. <https://www.nrk.no/urix/weinstein-anklager-selv-anklaget-for-seksuelt-overgrep-1.14172802> (lest 18.10.2018).
- Bergens Tidende* 2001. 17-åring gir sin vers-

- jon av Søviknes-saken. 13.03.2001. <https://www.bt.no/nyheter/innenriks/i/a/JeLa/17-aring-gir-sin-versjon-av-Soviknes-saken-pa-NRK> (lest 22.01.2018).
- Bergens Tidende* 2018. Fare for Kafka-prosess. Leder 26.01.2018. <https://www.bt.no/btmeninger/leder/i/a/2WA67/Fare-for-Kafka-prosess> (lest 05.09.2018).
- Berglund, Eirik Linaker, Thor Harald Henriksen og Geir Arne Kippernes 2012. Ingebrigtsen: – Jeg skjemmes, jeg angres. *VG* 30.11.2012. <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/ingebrihtsen-saken/ingebrihtsen-jeg-skjemmes-jeg-angrer/a/10056127/> (lest 19.01.2018)
- Breivik, Espen og Cato Husabø Fossen 2018. Giske møtte på 'Løvebakken AUF'-fest: Ein hån mot varslarane. NRK 15.04.2018. https://www.nrk.no/norge/giske-deltok-pa_lovebakken-auf_-fest-under-tre-manader-etter_metoo-1.14005130 (lest 15.08.2018).
- Carissimo, Justin 2017. Creator of original 'Me too' campaign speaks out. *CBS News* 17.10.2017. <https://www.cbsnews.com/news/tarana-burke-me-too-creator-activist-speaks-out/> (lest 21.09.2018).
- Cosson-Eide, Hans, Line Tomter og Siv Sandvik 2019. Slik endret VG Giske-saken etter kritikken. NRK 25.03.2019. <https://www.nrk.no/norge/xl/slik-endret-vg-saken-om-giskes-dansevideo-etter-kritikken-1.14487732> (lest 26.03.2019).
- Enge, Caroline 2018. Feministprofessor suspendert for seksuell trakassering av mannlig student. *Aftenposten* 19.08.2018. <https://www.aftenposten.no/kultur/i/wEjLan/Feministprofessor-i-USA-suspendert-for-seksuell-trakassering-av-mannlig-student> (lest 20.08.2018).
- Ertesvåg, Frank 2018. AP-damer ut mot Giske-comeback på Debatten: For tidlig. *VG* 12.04.2018. <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/z/Lbb9O/ap-damer-ut-mot-giske-comeback-paa-debatten-for-tidlig> (lest 15.08.2018).
- Ertesvåg, Oda Ruggesæter og Åse Marit Befring 2018. Politiet åpner ikke etterforskning i Tonning Riise-sak. NRK 05.02.2018. <https://www.nrk.no/norge/politiet-apner-ikke-etterforskning-i-tonning-riise-sak-1.13900181> (lest 05.02.2018).
- Ervik, Kristian 2012. Kvinne (25): – Jeg ble presset til sex av Ingebrigtsen. TV2 02.12.2012. <http://www.tv2.no/a/3938167/> (lest 19.01.2018).
- Fossen, Cato Husabø 2018. Kilder til NRK: – Grande omtalte gutten som mobbeoffer og ressurssvak. NRK 13.04.2018. https://www.nrk.no/norge/kilder-til-nrk_-_grande-omtalte-gutten-som-mobbeoffer-og-ressurssvak-1.14005616 (lest 06.08.2018).
- Fossheim, Kenneth, Elin Sørsdahl og Mads Fremstad 2019. Sofie (27) danset med Trond Giske. Nå forteller hun sin historie. TV2. <https://www.tv2.no/spesialer/longread/sofie-27-danset-med-trond-giske-dette-er-hennes-historie> (26.03.2019).
- Fossheim, Kenneth og Mads Fremstad 2019. Sofie (27) klager VG inn for PFU. *VG* 01.04.2019. <https://www.tv2.no/nyheter/10520346/> (lest 02.04.2019).
- Gerhardsen, Anki 2019. #Metoo har medført en slumsete holdning til Vær varsom-plakatens krav om kildekritikk. *Aftenposten* 27.02.2019. <https://www.aftenposten.no/meninger/d>

- ebatt/i/1kLqGq/Metoo-har-medfort-en-slumsete-holdning-til-Var-varsom-plakaten-krav-om-kildekritikk—Anki-Gerhardsen (lest 11.03.2019).
- Granviken, Simen og Roy Tommy Bråten 2019. Ny bekymringsmelding mot Giske: – Jeg ble forbannet, sier avsender. *Adresseavisen* 21.02.2019. <https://www.adressa.no/nyheter/trondelag/2019/02/21/Ny-bekymringsmelding-mot-Giske-Jeg-ble-forbannet-sier-avsender-18520231.ece> (lest 02.04.2019).
- Hansen, Espen Egil 2018. Derfor omtaler vi ryktestormen rundt Trine Skei Grande. Sjefsredaktørs nyhetskommentar. *Aftenposten* 17.01.2018.
- Haugan, Bjørn, Marie Melgård, Lars Joakim Skarvøy og Eirik Mosveen 2018. Giske la frem varslersakene i brev til sentralstyret. *VG* 02.02.2018. <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/1xW84/giske-la-frem-varslersakene-i-brev-til-sentralstyret> (lest 02.02.2018).
- Haugan, Bjørn, Lars Joakim Skarvøy, Marie Melgård og Eirik Mosveen 2018a. Han var 17, Skei Grande var 38: Nå forteller han sin historie. *VG* 18.01.2018 <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/a2Wp1M/han-var-17-skei-grande-var-38-na-forteller-han-sin-historie> (lest 20.01.2018).
- Haugan, Bjørn, Lars Joakim Skarvøy, Marie Melgård og Eirik Mosveen 2018b. Den daværende 17-åringen og Trine Skei Grande: To ulike versjoner. *VG* 19.01.2018.
- Haugan, Bjørn og Kristian Aaser 2018. 17-åringen stiller Grande fritt til å fortelle sin versjon. *VG* 12.04.2018. <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/7lQ4M9/17-aaringen-stiller-grande-fritt-til-aa-fortelle-sin-versjon> (lest 08.08.2018).
- Helljesen, Vilde og Espen Breivik 2018. Fornærmet i Unge Høyre-saken håper saken blir henlagt. NRK, 22.01.2018. <https://www.nrk.no/norge/fornaermet-i-unge-hoyre-saken-haper-saken-blir-henlagt-1.13879454> (lest 22.01.2018).
- Konstad, Margrete, Cato Husabø Fossen og Anders Magnus 2018. Kvinnen som sa fra til statsministeren: – Grande bør si unnskyld. NRK 13.04.2018. https://www.nrk.no/norge/kvinnen-som-sa-fra-til-statsministeren--_grande-bor-si-unnskyld-1.14006111 (lest 08.08.2018).
- Kristiansen, Arnhild Aass og Steinar Solås Suvatne 2018. Det min slektning har fortalt er sant, det fortjener ikke å bli mistenkeliggjort. *Dagbladet* 10.04.2018 <https://www.dagbladet.no/nyheter/det-min-slektning-har-fortalt-er-sant-det-fortjener-ikke-a-bli-mistenkeliggjort/69694408> (lest 06.08.2018).
- Lurås, Helge 2018. Dette skjedde på bryllupsfesten i 2008 hvor Trine Skei Grande var gjest. *Resett* 10.04.2018. <https://resett.no/2018/04/10/dette-skjedde-pa-bryllupsfesten-i-2008-hvor-trine-skei-grande-var-gjest/> (lest 12.09.2018).
- Melgård, Marie, Lars Joakim Skarvøy og Bjørn Haugan 2018. Trine Skei Grande om ryktene: – Jeg skulle gjort alt jeg kunne i livet for ikke å snakke om dette i dag. *VG* 17.01.2018. <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/bKzjdq/trine-skei-grande-om-ryktene-jeg-skulle-gjort-alt-jeg-kunne-i-livet-for-ikke-a-snakke-om-dette-i-dag> (lest 20.01.2018).
- Metoo 2019. You are not alone. Join the movement. Metoos hjemmeside. <https://metoomvmt.org> (21.02.2019).
- Milano, Alyssa 2017. Alyssa Milanos første metoo-tweet. Twitter, 15.10.2017. https://twitter.com/alyssa_milano/status/919659438700670976 (lest

- 04.09.2018).
- Moe, Ola Borten 2018. Statusoppdatering, Facebook. 10.04.2018.
- Mogen, Trym, Arnhild Aas Kristensen, Steinar Suvatne og Kirsten Karlsen 2018. Dette gikk galt i norsk politikks skanda-leuke. *Dagbladet* 21.01.2018.
<https://www.dagbladet.no/nyheter/dette-gikk-galt-i-norsk-politikks-skanda-leuke/69357540> (lest 29.01.2018).
- Monsen, Nina Karin 2018. Statusoppdatering, Facebook. 14.01.2018.
- Mæland, Pål Andreas og Anders Haga 2018. Gjenåpner ikke Søviknes-saken. *Bergens Tidende*, 18.06.2018.
<https://www.bt.no/nyheter/innenriks/i/EonaX2/Gjenapner-ikke-Soviknes-saken> (lest 15.08.2018).
- NRK TV 2018. Dagsnytt Atten. Programleder: Fredrik Solvang. 17.01.2018.
<https://tv.nrk.no/serie/dagsnytt-attentv/NNFA56011718/17-01-2018#t=47m52s> (lest 23.01.2018).
- NRK TV 2018. Debatten. Programleder Ingunn Solheim. 18.01.2018.
<https://tv.nrk.no/serie/debatten/NNFA51011818/18-01-2018> (lest 23.01.2018).
- NRK TV 2018. Dagsnytt Atten. Programleder: Fredrik Solvang. 19.01.2018.
<https://tv.nrk.no/serie/dagsnytt-attentv/NNFA56011918/19-01-2018#t=52s> (lest 23.01.2018).
- NTB 2017. Milliardærer står bak ny netta-vis. *Dagens Næringsliv* 23.08.2017.
<https://www.dn.no/etterBors/2017/08/23/1845/Medier/milliardaerer-star-bak-ny-nettavis> (lest 21.01.2018).
- NTB 2018a. Tonning Riise: Positiv til at saken blir belyst. 22.01.2018.
<https://www.bt.no/nyheter/innenriks/i/0E4qyg/Tonning-Riise-Positiv-til-at-saken-blir-belyst> (lest 22.01.2018).
- NTB 2018b. Riksadvokaten sier nei til ny etterforskning av Søviknes-saken. NRK, 21.09.2018.
<https://www.nrk.no/norge/riksadvokaten-sier-nei-til-ny-etterforskning-av-soviknes-saken-1.14218355> (lest 24.09.2018).
- Odinsen, Hege Lyngved 2018. I samme bås. *VG Helg* 31.03.2018.
- Persen, Kjell 2012. Voldtektssaken mot Helge Solum Larsen henlegges. TV2 03.10.2012.
<http://www.tv2.no/a/3891732/> (lest 19.01.2018).
- Persen, Kjell, Matteus Ketner og Elin Sørsdahl 2018. Bryllupsgjest sendte brev til Erna Solberg om Grande-saken. TV2 13.04.2018.
<https://www.tv2.no/a/9798761/> (lest 15.04.2018).
- Rolness, Kjetil 2018. Hva om Trine Skei Grande var Per Sandberg? Da ville mediene veltet seg i moralsk indignasjon. Kronikk. *Medier 24* 24.01.2018.
<https://www.medier24.no/artikler/hva-om-trine-skei-grande-var-per-sandberg-da-ville-mediene-veltet-seg-i-moralsk-indignasjon/426648> (lest 24.01.2018).
- Ruud, Solveig 2018a. 'Jeg er ingen overgriper'. Trine Skei Grande snakker ut om rykter og drapstrusler. *Aftenposten* 16.01.2018. <https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/P3yO8R/Jeg-er-ingen-overgriper-Trine-Skei-Grande-snakker-ut-om-rykter-og-drapstrusler> (lest 08.08.2018).
- Ruud, Solveig 2018b. – Jeg er ingen overgriper. *Aftenposten* 17.01.2018.
- Røren, Ingunn og Anders Haga 2018. Vil ha ny etterforskning av Søviknes-saken. *Bergens Tidende* 12.06.2018.
<https://www.bt.no/nyheter/innenriks/i/21kQM4/Vil-ha-ny-etterforskning-av-Soviknes-saken> (lest 15.08.2018).
- Sfrintzeris, Yasmin 2018. Sexpress på asylmottak: Unge menn føler seg utnyttet av

- norske kvinner. *VG* 22.10.2018 <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/karK8B/sexpress-paa-asylmottak-unge-menn-foeler-seg-utnyttet-av-norske-kvinner> (lest 25.10.2018).
- Skodje, Hanne Tenfjord 2012. Skei Grande: – Ikke akseptabelt å feste med mindreårige. *Stavanger Aftenblad* 09.02.2012. <https://www.aftenbladet.no/lokalt/i/djqo1/Skei-Grande—Ikke-akseptabelt-a-feste-med-mindrearige> (lest 19.01.2018).
- Strand, Arne 2018. Rått angrep på Trine Skei Grande. *Dagsavisen* 11.04.2018. <https://www.dagsavisen.no/nyemeninger/ratt-angrep-pa-trine-skei-grande-1.1128062> (lest 06.08.2018).
- Suvatne, Steinar Solås 2018. AUF nekter Giske å komme på landsmøtet. *Dagbladet* 21.08.2018. <https://www.dagbladet.no/nyheter/auf-nekter-giske-a-komme-pa-landsmotet/70124127> (lest 22.08.2018).
- Svaar, Peter 2018a. – Jeg varslet Siv om Leirstein-saken. NRK 18.01.2018. <https://www.nrk.no/norge/hevder-siv-jensen-ble-varslet-om-leirstein-saken-i-2012-1.13867254> (lest 08.08.2018).
- Svaar, Peter 2018b. Riksadvokaten skal avgjøre gjenopptakelse i Søviknes-saken. NRK 30.08.2018. <https://www.nrk.no/norge/riksadvokaten-skal-avgjore-gjenopptakelse-i-soviknes-saken-1.14187685> (lest 03.09.2018).
- Sæther, Anne Stine, Kristian Aaser og Bjørn Haugan 2018. Grande nekter for at hun har kommentert sex-saken. *VG* 12.04.2018. <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/P3qemb/grande-nekter-for-at-hun-har-komentert-sex-saken> (lest 08.08.2018).
- Waatland, Erik 2018. – D et var aldri noe som tydet på at Resett skulle drive med journalistikk. Mediene må se på dem som en politisk aksjonsgruppe. *Medier 24* 19.01.2018. <https://www.medier24.no/artikler/det-var-aldri-noe-som-tydet-pa-at-resett-skulle-drive-med-journalistikk-mediema-se-pa-dem-som-en-politisk-aksjonsgruppe/426287> (lest 23.01.2018).
- Waatland, Eirik 2019. Kvinnen fra VGs første Giske-avsløring: – Jeg følte meg brukt av VG og Lars Joakim Skarvøy. *Medier 24* 21.03.2019. <https://www.medier24.no/artikler/jeg-folte-meg-brukt-av-vg-og-lars-joakim-skarvoy/461053> (lest 22.03.2019).
- Aaser, Kristian, Bjørn Haugen og Helge Mikalsen 2018. Venstre: Har beklaget overfor mannen i sex-saken. *VG* 13.04.2018. <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/qlqqJJ/venstre-har-beklaget-overfor-mannen-i-sex-saken> (lest 08.08.2018).